

KLAGANDE

Sölvesborgs kommun
294 80 Sölvesborg

MOTPART

Länsstyrelsen Blekinge län
371 86 Karlskrona

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Blekinge läns beslut från den 11 februari 2014 i ärende nr
522-3854-13, se bilaga 1

SAKEN

Dispens från artskyddsförordningen för detaljplan på fastigheten Stiby 28:1 m.fl. i
Sölvesborgs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Sölvesborgs kommun har till Länsstyrelsen i Blekinge län (länsstyrelsen) ansökt om dispens från fridlysningsbestämmelserna i 4-9 §§ artskyddsförordningen (2007:845) avseende större vattensalamander och ev. långbensgroda. Syftet är att upprätta en detaljplan för bostadsändamål på fastigheten Stiby 28:1 m.fl.

Länsstyrelsen har den 11 februari 2014 beslutat att lämna Sölvesborgs kommuns ansökan utan bifall. Sölvesborgs kommun har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Sölvesborgs kommun yrkar, så som det får förstås, att mark- och miljödomstolen, med upphävande av länsstyrelsens beslut, beviljar dispens i enlighet med ansökan. Till stöd för sin talan har Sölvesborgs kommun anfört i huvudsak följande.

Planarbetet i området Stiby 28:1 m.fl. har pågått under flera år med diskussioner och samråd med närboende. Detta för att i möjligaste mån tillgodose både grannars och omgivningens förutsättningar. Kontakt har också tagits med Skogsstyrelsen för inventering och fördjupad inventering i området.

I området finns en mindre vattengöl som hyser den större vattensalamandern (*Tritus cristatus*). Sölvesborgs kommun har därför ansökt om dispens från fridlysningsbestämmelserna. Enligt ArtDatabankens Rödlista 2006-2010 har den större vattensalamandern en livskraftig stam i Sverige. Efter 2010 ingår inte längre den större vattensalamandern i Rödlistan. Den ingår dock i EU:s art- och habitatdirektiv (rådets direktiv 92/43/EEG) som anger vilka arter som ska skyddas. Förklaring till att den tagits bort i Rödlistan är att man vid inventering på flera olika ställen i landet hittat ganska stora populationer. Uppdaterad Rödlista kommer 2015.

Enligt Naturvårdsverkets rapport 5636 *Åtgärdsprogram för bevarande av större vattensalamander och dess livsmiljöer* är det viktigaste inslaget i vattensalamanderns landmiljöer att miljön är fuktig och att det finns sprickor, skrevor och markhå-

ligheter där djuren finner sin tillflykt dagtid, liksom förekomsten av frisk fuktig mark med något parti skog, samt närhet till en eller flera vattensamlingar. Arten har påträffats på industrimark, i parkmiljöer och även på golfbanor där man avstått från att sätta fisk i sina dammar. Genom förslaget respektavstånd och planändring anser kommunen att området fortsatt kommer att ha ovanstående förutsättningar och vara gynnsamt för den större vattensalamandern.

Länsstyrelsen anser inte att kommunen uppfyller de kriterier som ställs för dispens i 14 § artskyddsförordningen.

Gällande 1. *det inte finns någon annan lämplig lösning*, finns det inte någon alternativ plats i området som ägs av kommunen och som kommunen kan bebygga. Kommunen har i ett tidigare skede planerat för ett större antal hus i området. Dessa förslag på planer har anpassats över tid med hänsyn taget till områdets förutsättningar, bl.a. den större vattensalamandern. Anpassning till Skogsstyrelsens inventeringar har gjorts och ett par ändringar i planen över tid visas i bifogad illustration. Ett respektavstånd till vattenområdet för den större vattensalamandern har införts. Området kommer att behålla sin naturliga miljö inom respektavståndet. På uppdrag av Grönsåttens intresseförening har Ekoll AB genomfört en inventering av större vattensalamander och långbensgroda i aktuellt område. Inventeringen gjordes i maj 2011. Ekoll AB kunde endast hitta en lämplig reproduktionslokal för vattensalamandern inom planområdet. Någon långbensgroda fanns inte vid tillfället. Enligt rapporten finns det flera vattensamlingar utanför planområdet. Åtminstone två vatten 800-1 000 meter söderut är lämpliga reproduktionslokaler. Båda lokalerna ligger i betad lövskog med lämpliga landmiljöer för groddjur.

Gällande 2. *om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde*, bedömer kommunen att upprätthållande av en gynnsam bevarandestatus hos större vattensalamander kan behållas och även stärkas i samband med en plan. Salamanderns lekområden sträcker sig troligtvis söder om planområdet även idag, eftersom det finns ett antal vattenhål där. Området söderut omfattas av ett mindre Natura 2000-område, Björ-

kenabben, med gynnsam miljö för groddjur. Norr om det södra vattenhålet finns ett blötområde som torkar ut sommartid. Möjligtvis kan salamandern använda även detta blötområde som lekplats under våren, dock lägger de inga ägg eller kläcker fram larver där. Detta p.g.a. att larvens utvecklingsperiod är lång och vattenhålet måste hålla vatten en längre period. Kommunen har föreslagit ett respektavstånd av 50 meter i diameter runt södra vattenhålet. För att öka möjligheten att bevara salamandern i området kan nya vattenhål grävas söder om nuvarande vattenhål. Mellan norra delens blötområde och södra vattenhålet planeras en mindre lokalgata. Kommunen har föreslagit att lägga mindre rör under vägen för passage för salamandern. SKB, Svensk Kärnbränslehantering AB, har i Forsmark, genom dispens 2011, fyllt igen vattenhål och därefter grävt nya vattenhål till den större vattensalamandern på annat ställe. Inventeringen utfördes ett år efter och i tre av fyra nya vattenhål fann de ett bra antal salamander.

Gällande punkten 3 bedömer länsstyrelsen inte att av någon av punkterna däri är uppfyllda samt att exploatering av området inte har sådant överskuggande allmänintresse att dispens för att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats är motiverat.

3. Dispens behövs

- a) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,*
- b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,*
- c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,*
- d) för återinplantering eller återinförsel av arten eller för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för detta, eller*
- f) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd.*

För varje kommun är det viktigt att tillhandahålla områden för bostäder som attraherar människors intresse att bosätta sig. Det finns också en efterfrågan i vissa områden. Samhället vinner mycket på att tillvarata den utbyggda infrastruktur som redan finns idag. I Hällevik finns skolor, vägar, cykelvägar, affär m.m. Inom gångavstånd finns också strövområden såsom Stiby backe som är ett Natura 2000-område och naturreservat. Kommunen ser möjlighet att behålla naturvärden i aktuellt planom-

råde samtidigt som området till viss del bebyggs. Kommunen bedömer att genom att lämna 50 meter respektavstånd, lägga dimensionerade rör som salamandern kan passera genom under den lilla lokalgatan samt gräva nya vattenhålor söder om området inte riskerar salamanderns population i området. Kommunen anser däremot att genom att vidta dessa åtgärder kan förutsättningarna för en långsiktig överlevnad öka. Angränsande till området finns fast boende och fritidsboende. Området uppgift idag är bl.a. att fungera som en barriär mellan bebyggelserna. Många rastar sina hundar där, barn leker och människor promenerar. Mänsklig aktivitet påverkar områden även utanför bebyggelse. Det kan noteras att trädgårdsavfall har lämpats i områdets kanter. Något träd har tagits ned för ljusets skull, någon har tagit sig friheten att dika ut ett blötområde för att minska risk för vatten på sin egen tomt eller sin övergång in till området.

Genom kommunens hänsynstagande och införande av respektavstånd vid en detaljplan minskar risken för ovälkomna aktiviteter som kan störa den större vattensalamanderns fortsatta närvaro i området.

Till överklagandet har Sölvesborgs kommun bifogat illustrationer som visar några av de ändringar som gjorts i planprocessen och en artikel om inventering av salamander i Forsmark.

Länsstyrelsen har i yttrande motsatt sig Sölvesborgs kommuns överklagande och i huvudsak anfört följande. Länsstyrelsen konstaterar att kommunen inte har låtit göra någon egen undersökning av förekomsten av fridlysta arter inom detaljplaneområdet och att det inte av ansökan framgår i vilka delar som ett genomförande av planen kan komma att påverka fortplantningsområden eller viloplats för de i ansökan nämnda arterna. Som ansökan bör uppfattas ansöks om dispens enligt artskyddsförordningen för den händelse livsmiljöer för den större vattensalamandern och långbensgrodan kan skadas. Länsstyrelsen finner inte att lagstiftningen ger utrymme för en sådan generell dispens. Vad Sölvesborgs kommun anfört ger inte skäl att ändra denna bedömning.

Sölvesborgs kommun har i yttrande anfört i huvudsak följande. Kommunen har 2011 med fortsättning 2012 gett Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en översiktlig naturinventering samt en fördjupad naturinventering i området. Dessförinnan har Miljöförbundet Blekinge Väst fått i uppdrag av kommunen, i samband med uppdatering av översiktsplanen 2010, att översiktligt naturinventera området samt i samband med framtagande av planprogram för området genomföra naturvärdesbedömning 2011.

Utifrån Ekoll AB:s inventering av salamander och groddjur samt övriga naturvärdesbedömningar har förslag på lämplig detaljplan för området tagits fram. Istället för att fokusera på en begränsad del av området har kommunen tagit en helhetssyn på hela området med hänsyn taget till känsliga arter. Genom detta hänsynstagande bör dispensen inte uppfattas som generell. Om något område ska pekas ut specifikt bör det vara den sydöstra delen, närområdet där salamandern finns. Den delen är sparsamt planerad och förslag till respektavstånd och tunnlar under liten lokalväg finns.

Genom kommunens ansökan kan salamanderns livsmiljö säkras i området, då den får en lika bra eller till och med bättre livsmiljö genom de åtgärder som beskrivits. Kommunen söker dispens för att säkerställa en så bra lösning som möjligt för salamandern. Genom planen kommer groddjuren att uppmärksammas och dess livsmiljö att skyddas. Det kommer även finnas möjlighet till fler vattenhål och bättre livsmiljöer.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har i målet att pröva huruvida dispens från bestämmelserna om fridlysning i 4 § artskyddsförordningen kan ges i syfte att upprätta en detaljplan för bostadsändamål.

Den större vattensalamandern (*Triturus cristatus*) och långbensgrodan (*Rana dalmatina*) är upptagna i bilaga 1 till artskyddsförordningen och har däri beteckningen N. Att en art har beteckningen N innebär att arten finns upptagen i bilaga 4 till art-

och habitatdirektivet och att arten enligt art- och habitatdirektivet kräver noggrant skydd. Syftet med art- och habitatdirektivet är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden genom bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter i medlemsstaternas europeiska territorium.

Enligt 4 § punkt 4 i artskyddsförordningen är det för djurarter som har markerats med N förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsen.

Av 14 § artskyddsförordningen framgår följande:

- Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 4, 5 och 7 §§ som avser länet eller en del av länet. En dispens får ges endast om
1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
  2. om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och
  3. dispensen behövs
    - a) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,
    - b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,
    - c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,
    - d) för forsknings- eller utbildningsändamål,
    - e) för återinplantering eller återinförsel av arten eller för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för detta, eller
    - f) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd.

Av Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen, Del 1 – fridlysning och dispenser, 2009:2, s. 32 f., framgår att processen huruvida en dispens kan lämnas bör ske i tre steg. Det måste först finnas skäl för dispens, vilket innebär att något eller några av de skäl som räknas upp i 14 § punkt 3 a-f ska vara uppfyllda. Frågorna om andra alternativ och artens bevarandestatus blir betydelsefulla först när det finns ett godtagbart skäl. Det är inte meningsfullt att gå in på förutsättningarna i 14 § punkt 1 och 2 om skäl enligt punkt 3 saknas.

Vidare framgår av s. 33 f. i ovan nämnda handbok beträffande punkt 3 c, ”*andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse*”, bl.a. följande. Samma uttryck förekommer också i Natura 2000-regelverket (se 7 kap 29 § miljöbalken). Enligt de svenska förarbetena till denna paragraf kan *tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse* röra sig om till exempel totalförsvarets behov eller större infrastrukturprojekt. Där framgår också att det bör vara fråga om projekt som är oundgängliga för att skydda grundläggande intressen i människors liv såsom hälsa, säkerhet och miljö eller som är grundläggande för staten och samhället eller rör särskilda förpliktelser i samband med offentliga tjänster.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att långbensgroda inte inventerats vid lämplig årstid. Dock förekommer arten i Sölvesborgs kommun och det finns lämpliga biotoper inom området.

Den stora vattensalamandern liksom långbensgrodan är hotade arter som finns upptagna i bilaga 1 till artskyddsförordningen och som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv. Arterna uppbär därmed ett starkt skydd och det ställs höga krav för att dispens från fridlysningsbestämmelserna ska kunna lämnas.

Sölvesborgs kommun har anfört att det för varje kommun är viktigt att tillhålla områden för bostäder som attraherar människors intresse att bosätta sig och att det finns en efterfrågan i vissa områden. Kommunen har vidare anfört att salamanderns livsmiljö kommer att skyddas och säkras i området genom kommunens ansökan.

Av den inventering utförd av Ekoll AB som är ingiven i målet framgår under rubriken Slutsatser och rekommendationer bland annat att om planförslaget genomförs kommer stora delar av den större vattensalamanderns landmiljöer att påverkas negativt.

Mark- och miljödomstolen finner att Sölvesborgs kommuns syfte med ansökan om dispens, att upprätta en detaljplan för bostadsändamål, inte utgör ett sådant allt överskuggande allmänintresse att 14 § punkt 3 c artskyddsförordningen kan anses uppfyllt. Även mot beaktande av vad Sölvesborgs kommun har anfört finner mark- och miljödomstolen inte heller att något av de övriga skäl som räknas upp i 14 § punkt 3 artskyddsförordningen är uppfyllda. Skäl för att ge dispens från förbudet i 4 § artskyddsförordningen föreligger därmed inte. Domstolen finner därför inte skäl att ändra det överklagade beslutet. Vad Sölvesborgs kommun har anfört föranleder ingen annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 30 september 2014.

Lena Stjernqvist

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Andrea Airosto.

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Avd. för
Tillsyn & Prövning
Ulf Lundgren
010-22 40 171

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

Ink 2014-03-11
Akt: M1076/14
Aktbil: 2 rot 3:4

BESLUT
2014-02-11

Sölvesborgs kommun
Att. Helen Gårner
294 80 SÖLVEBORG

Dnr 522-3854-2013

Bilaga 1

1 (3)

VÄXJÖ TINGSRÄTT
3:4

INKOM: 2014-03-11
MÅLNR: M 1076-14
AKTBIL: 2

Dispens från artskyddsförordningen för detaljplan på fastigheten Stiby 28:1 m fl i Sölvesborgs kommun

Beslut

Länsstyrelsen lämnar Er ansökan om dispens från fridlysningsbestämmelserna i artskyddsförordningen (2007:845) utan bifall.

Detta beslut kan överklagas hos Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen, inom tre veckor från delfäendet, se bilaga.

Redogörelse för ärendet

Sölvesborgs kommun har ansökt om dispens från fridlysningsbestämmelserna i 4-9 §§ artskyddsförordningen (AF) avseende större vattensalamander (*Tritus cristus*) och ev. långbensgroda (*Rana dalmatina*). Syftet är att upprätta en detaljplan för bostadsändamål på fastigheten Stiby 28:1 m fl (Grönslätt).

Till ansökan har inlämnats en rapport "Utvärdering av förutsättningar för större vattensalamander och långbensgroda i Grönslätt" som upprättats av Ekoll AB, på uppdrag av Grönslättets intresseförening i maj 2011. Av rapporten framgår att det inom området kring Grönslätt finns en population av större vattensalamander som troligen inte har gynnsam bevarandestatus och som därmed är känslig för alla former av störningar. I området finns ett vatten med känd förekomst av större vattensalamander. Flera andra fuktiga områden inom området kan vara viktiga för groddjuren under perioder med torka. Planområdet med lövskog med inslag av gårdsgårdar samt block och sten är, enligt rapporten, synnerligen lämplig såväl som uppväxtmiljö som övervintringsplats för både större vattensalamander och långbensgroda.

Större vattensalamandern *Triturus cristatus*

Enligt ArtDatabankens Rödlista från 2010 har den större vattensalamandern en livskraftig stam i Sverige. Samtidigt anges att kunskapsläget om artens utbredning och status är bristfällig och att områden med lämpliga skogsområden och många småvatten bör ges prioriterat skydd. http://www.artfakta.se/Artfaktablad/Triturus_Cristatus_100141.pdf

Observationer av större vattensalamander har, enligt länsstyrelsens uppgifter, gjorts på ett 10-tal platser i Sölvesborgs kommun; förutom i Grönslätt också på olika ställen i Lörby, Spraglehall, Sillnäs, Pukavik och på Hanö. Flera av lokalerna ligger på stort avstånd från varandra. För populationens långsiktiga överlevnad bör möjligheter till utbyte av individer kunna ske mellan olika platser genom att bibehålla och skapa spridningskorridorer. Samtidigt måste befintliga bestånd ges möjligheter att fortleva.

Postadress	Besöksadress	Telefon	E-post/webbplats:	Org.nr
SE-371 86 KARLSKRONA	Skeppsbrokajen 4	010-22 40 100	blekinge@lansstyrelsen.se www.lansstyrelsen.se/blekinge	202100-2320

Långbensgrodan *Rana dalmatina*

Långbensgrodan är klassad som sårbar i landet.

http://www.artfakta.se/Artfaktablad/Rana_Dalmatina_100117.pdf

Artens utbredning i Sverige är begränsad till de sydöstra landskapen, med tyngdpunkt i Blekinge, vilket innebär att Blekinge har ett särskilt ansvar att bevara långbensgrodan.

Fortplantningsområden för långbensgroda är kända från ett 20-tal vatten i Sölvesborgs kommun. Även för långbensgrodan är det kanske största hotet en fragmentering av utbredningsområdet som isolerar olika bestånd från varandra. Grupper av lekvattnen bör därför sammanbindas. Barriärer i form av granplanteringar, bebyggelse eller annan förstörelse av miljöerna bör inte tillåtas.

Motivering

Enligt 4 § AF är det bl a förbjudet att ”skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats” av arter som i bilagan till förordningen markerats med N – d.v.s. arter som kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet – däribland större vattensalamander och långbensgroda. Den inventering som ansökan hänvisar till styrker förekomsten av större vattensalamander. Däremot finns ingen känd observation av långbensgroda i området. Det närmaste kända lekvattnet ligger strax söder om befintligt fritidshusområde i Grönslätt, ca 900 m söder om det föreslagna planområdet. Så som ansökan är formulerad ska en dispens avse möjligheten att genomföra detaljplanen trots att fortplantningsområden eller viloplats kan komma att skadas för större vattensalamander och för långbensgroda, för den händelse att även den arten skulle förekomma i området.

Länsstyrelsen får, enligt 14 § artskyddsförordningen, i det enskilda fallet besluta om dispens som avser länet eller en del av länet endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och
3. dispensen behövs
  - a) för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter,
  - b) för att undvika allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom,
  - c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,
  - d) för forsknings- eller utbildningsändamål,
  - e) för återinplantering eller återinförsel av arten eller för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för detta, eller
  - f) för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd.

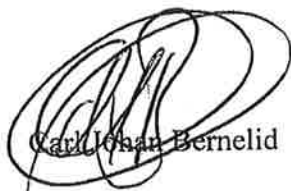
Enligt länsstyrelsens bedömning är inte någon av de tre förutsättningarna för dispens uppfyllda. Det framgår inte av ansökan att det inte finns andra områden i trakten som kan vara lämplig för lokalisering av bostäder. Därmed är inte förutsättningen enligt punkt 1 ovan uppfyllda. Enligt Ekoll AB:s rapport har större vattensalamandern troligen inte gynnsam bevarandestatus och är därmed känslig för alla former av störningar.

Därmed är inte heller förutsättning enligt punkt 2 uppfylld. Inte heller är någon av förutsättningarna under punkten 3 uppfyllda. En exploatering av området har inte ett sådant allt överskuggande allmänintresse att dispens för att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatsar är motiverat. Ansökan om dispens från fridlysningsbestämmelserna enligt 4 § AF ska därför avslås.

Länstyrelsen har inte i detta beslut gjort någon bedömning av vilka delar av planen som kan medföra skada på de fridlysta arternas fortplantningsområden eller viloplatsar. En exploatering av platsen kräver att förutsättningarna för en långsiktig överlevnad för såväl större vattensalamander som långbensgroda kan garanteras.

Vid handläggningen av detta ärende har deltagit avdelningschef Carl Johan Bernelid, beslutande, jurist Benita Andersson och byrådirektör Ulf Lundgren, föredragande.

BA

Carl Johan Bernelid

Ulf Lundgren

Bilagor:

Hur man överklagar

Kopia till:

Naturvårdsverket
Miljöförbundet Blekinge Väst
Grönslättis intresseförening
Peter Abrahamsson
Centraldiariet

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

